نشریات کریمی

۱۹ نچی جزء

فیللر

روسچەدن ترجمه ایتلمشدر.

محرری: ف. ف. پوتسیقوویچ.

مترجمی: محمد فاتح الکریمی.

سحیفەلربز
t.me/sehifeleribiz
www.g2kzn.org/sehife
u.u8686@gmail.com

اورنبورغ

«کریموف ، حسینوف وشرکتی» نڭ پاراوای مطبعه سی

۱۹۰۸

TOP KITAP

فینلر

الوغ روسیه مملکتی‌نڭ اچنده اوزینڭ منظره‌سی، یرینڭ تشکلی‌واوستنده یاشاوچی خلقینڭ نسلی جهتندن الڭ زیاده آیروم بولغان بریر وار ایسه اولده روسیه‌نڭ شمال غربی چیتنده اولان «فینلاندیا» قطعه‌سیدر.

فینلاندیا مملکتی بالطق دڭزی بویونچه صوزولمقده اولوب تورلی طرفلرندن «بوتنی کورفزی» «فین کورفزی» «لادوغا کولی» وباشقه الوغ وکچوك یلغه‌لر ایله احاطه اولنمشدر. فینلاندیا برینڭ اوستی اوزینه بر تورلی اولوب: غایت کیڭ صحرالر ایله قاپلانمش وبونلرنڭ آره‌سنده پك کوب کوللر، باتاقلقلر وار همده غایت الوغ طاش قایالر وقوم ایله واق طاشلر چومه‌له حالنده اویولوب یاتمقده درلر.

بو کوللر، باتاقلقلر آره‌سنده، هیچ ترتیبسز تورلی طرفغه طارماقلانوب کیتکان، کچرەك طاغلر بولونا وکوبسنچه بونلر غرانیت طاشلی بولادور. بو طاغلر یالانلرنی احاطه ایده‌رەك کوبسنچه بر برسندن اوزیلوب، ئلی بر یاقغه، ئلی ایکنچی یاقغه بوریلوب کیته‌لر.

یوکسکلکلری بورچاقروملرغه یتکانیده سیرەك اولوب کوبسنچه اوچ چاریك چاقروملر مقدارنده وآندنده آز هم اوستلری اکثریا موك، شرپیلی آغاچلر وغرانیت طاشی پارچەلری ایله اورتلگان بولادر.

فینلاندیا کبی طاشی کوب هم طاشلری ایری بولغان مملکت یاوروپانك هیچ بر یرنده یوقدر. فینلاندیانك بعض بریرلرنده یومری وایری طاشلر دریا حالنده طارالوب یاتمقدەدرلر. حتی فینلاندیاده یر آستنده آزمی کوبمی زورلقده طاش قایالر بولونمقدەدر.

فینلاندیادەقایدەغنه باریلسەده طاغدن طاغغه توشوب منارگه حاجت بولادر. قایدەغنه قاراساڭده طاش کورینه: بعضیلری اوستی یالتراوقلی شوما غرانیت طاشلری وبعضیلری یوموری یاکه تکه طاغ طاشلری حالنده بولونەرق، هر تورلی زورلقدەغی طاشلردن عبارت بر کیبان کبی اویولوب یاتمقدەدرلر. فینلاندیانی حقیقة «طاش مملکتی» دیرگه یاری. فینلاندیانك اوزندەگنه دگل، بلکه آنك تیره یاغندەغی اوطراولرده وحتی ساحل بویندەغی دڭز توبلرندەده غایت کوب طاش قایالر واردر. دڭز توبنده اولان بوالوغ طاش قایالر «اشخەر» تسمیه ایدیله ودڭز پاراخودلرینه بونلر آره سندن اوتوب یورو پك اوڭغایسز هم مخاطرەلیدر.

طاشغه غایت بای اولدیغی کبی، یاوروپا مملکتلری اچنده کول، باتاقلق وبوالری اڭ کوب بولغان مملکتده فینلاندیادر. بوندەغی کوللر تورلی زورلقده وتورلی شکلده اولوب بعضیسی توبان وبعضیسی یوقاری یراقدر. شول سببلی صولری بریسندن بریسینه آغوب طورادر. فینلاندیادەغی کوللرنك اڭ زورلری: شمال طرفنده اولان «ئەنوره» یاخود «اینارا»، بربریسینه طوتاشقان بر نیچه کوللر تشکیل ایدوچی «پەیەنه» یاخود «مقدس کول» وفینلاندیانك ایچ دڭزی تسمیه ایدیلن هم غایت گوزل منظرەلی اولان «سایما»

کوللاریدر. بو صوئغیسی باشقه بر نیچه زور کوللار ایله برگه طوتا شەرق الوغ بر زنجیر شکلندەدر.

بو کوللارنڭ آرەلارنده مکلارچه الوغلی کچوکلی اوطراولار بولنوب بعضیلارینڭ اوستلاری خالص یالانغاچ طاشلقدن عبارت وبعضیلارینڭ اوستلارنده قاین، ناراث آغاچلاری اوسوب، کول صولارینه گوزل‌کولاگه صالوب طورمقدەدرلار. بوندن باشقه، کوللار آرەسنده کینه هرتورلی زور لقده یلغەلار آقمقدەدر. تیگزیرده گیلاری طاوشسز آقرون‌غنه آغالار، یوللارنده مانعلارگه وکوبسنچه زورمی کچوڭمی طاشلارغه طوغری کیلگانلاری گورلاب وشاولاب آغالار.

فینلاندیادەغی یلغەلارنڭ کوبسی بر کولدن آغوب ایکنچیسینه باروب قوشلدیغی ایچون کوللارنی بر بریسینه باغلاغان باو حکمندەدر. یلغەلار بر کولدن چغوب ایکنچیسینه آقغان وقتدەیوللارنده زور طاشلار، یاخود یوکسك یرلار طوغری کیلسه شارلاوق (عربچه «شلاله» روسچه «ۋودوپاد») لار حاصل بولادر. مثلا: «اولەئو» یلغەسندەغی «شلاله»نڭ یوکسکلگی قرق فوط قدردر. فینلاندیادەغی شلالەلارنڭ اڭ مشهوری «ۋوقس» یلغەسندن حاصل اولان «ایماترا» اسمیلیسیدر. «ۋوقس» صووی «سایما» کولدن‌چغوب بر نیچه‌چاقروم کیتکاچ، دورت چاقروملر زورلغنده غایت الوغ غرانیت طاشلی بر یرگه کیلوب کرەده، هرباقدن قصیلەرق بر یرگه جیولوب، طاشلار آرەسندن پك نکه یردن آغارغه باشلی. صو غایت قوت ایله بو طار ویوکسك یردن آتیلدیغی‌سببلی غایت شاولی، بوتوریل، سیکره، صاچری واوستینه کولته کبی آپ آق کوبك کوتاریلەرك، ساچراب آتیلغان طامچیلاری یلغەنڭ هرطرفینه باروب باگغور حالنده یاوادر. (بو «ایماترا» شلالەسنی تماشا ایتارگه مای آیلارنڭ وجاینڭ اوللارنده فینلاندیه‌گه بایتاق سیاحلر کیلەدر.)

فینلاندیا شمالی بر مملکت اولەرق، هر وقت صووق کیتوره

طورغان شمال جیللرینه معروض اولدیغی سببلی بونك اقلیم وهواسی پك قاطیدر. فینلاندیانك قیشی اوزون هم صووق، قیش کونلری فوق العاده قصقه اولوب، قویاش یالگز بر نیچه ساعتلرگنه کورینه‌در. جای بونده پك قصقه هم هواسی پك تیز آلشنوچان بولادر. مثلا: بعض وقتلر جای اورته‌لرنده ایرته برلن صووق قراولر توشوب ایگونچیلرنك بتون اشلرینی خراب ایته‌در.

اقلیم وهواسی قاطی اولدیغندن فینلاندیا اوتلرگه (نباتاتغه) بای توگل، هم نوعسی‌ده آزدر. آغاج جنسندن بونده اوسه طورغان نرسه‌لرنك الك باشلیجه‌سی: قاین، میلاش، چرشی ونارات کبی آغاچلردر. چرشی ونارات اورمانلری خلق ایچون یخشوق زور واردات بیره‌لر. شمال‌طرفینه‌کیتکان صایون‌نباتات کیمی بارا. «ئه‌نوره» کولی تیره‌لرنده یالگز واق بویلی سانچکیلی آغاچلرغنه کورینه‌باشلی. آندنده شمال‌ده موك ویوصونلر ایله اورتولمش هیچ نرسه اوسدرمی طورغان، سازلق یوش صحرالرغنه بولونمقده وفقط توبه‌لکلر ایله اورتولگان بعض یرلرنده سیره‌ك‌کنه کاکری بوکری واق قابن ومیلاش آغاچلری کورلمکده‌در.

فینلاندیا حیواناتغه یخشوق بایدر. مثلا: وحشی حیوانلردن بونده - آیو، بوری، تولکی، اورمان ماچیلری کبی بعض برلاری کوب بولونا و«قاما» «پشی» کبی بعض برلری حاضرنده آز قالمشدر. قرقازلری، قر اوردکاری، کورتلك، بوده‌نه، طورنا وحتی آق قوش کبی هر نوع قر قوشلری بونده غایت کوب اولوب سازلقلرد واورمانلرده‌غی اویالرنده یاشامقده درلر.

هواسی صووق، اقلیمی قاطی، صو واورمانلری طاغ وطاشـلری کوب اولان بومملکتده‌اسکیدنبیرلی «فین» تسمیه‌ایدیلن برخلق یاشامقده‌در. فینلر بو یرگه ٨ نچی عصر ملادینك اوللرنده کوچوب

کیلگانلر . فینلرنك قارت بابالری بر وقتلر یاوروپا وآزیانك بایتاق یولرینه حکم سوروب طورمشلر ایسه‌ده صکره باشقه‌خلقلرنك هجومینه دوچار اوله‌رق قصیله ، قصیله اوشبو حاضرگی فینلاندیا گه کیلوب یرلشمشلردر . فینلر یاوروپا خلقی ایله بر نسلدن توگلدر . چونکه یاوروپا خلقلری «آری» یاخود ققفاس نسلینه منسوب اولدقلری حالده، فینلر «اورال ــ آلتای» نسلینه منسوبدرلر. بو نسلکه منسوب، یاوروپاده فینلردن باشقه‌دخی «اوغور» تسمیه اولنان بر خلق وروسیه‌ده‌گی سامویید ، چیرمیش ، آستیاك ، واغول خلقلری بار (هم روسیه‌ده‌گی ترك ــ تاتارلرده فینلر ایله برنسلگه منسوب) در .

فینلر یاوروپانك شمال غربیسینه کیلوب یرلشکاندن صوك روسیه‌نگ شمال طرفنده‌غی خلقلر ایله مناسبتده بولونغانلر . مذهبلری مجوسیلك اولوب کوب مدتلر بتپرستلکده طورغانلر وطاراو یاشاب عادی صالاشلرده، یا که پك ناچار قلبه‌لرده (زیملانکه‌لرده) عمر ایتکانلر، قوش طوتوب، بالق آولاب وبعضا آزماز ایگون ساچوب طاماق طویدرغانلر. بوندن بدی یوزییللر مقدم روسیه گه تاتارلر هجوم ایتکان وقتده فینلاندیا گه‌ده اوزینگ کورشیسی بولغان شوېدلر (اسویچ خلقی) هجوم ایدوب کررگه وفینلرنی کوچلاب خرستیانلقغه کرترگه باشلامشلر. شوندن اعتبارا شوېدلر فینلاندیانی یواش یواش بتونلای اوز قوللرینه قاراتوب شویتسیه قراللغی‌نگ بر جزئی ایتمشلردر.

آلتی یوز ییللر قدر شوېدلر قول آستنده طورغان وقتده فینلر کوب علم آلوب یرنی یخشی اشلارگه ، یورتلرنی یخشی یاصارغه اوگره‌نگانلر وکوب هنرلر آلغانلر . بوندن ایکی یوز ییللر مقدم بیوك پتر آدلی روسیه پادشاهسی شوېدلر ایله صوغشوب آنلردن حاضرگی «ڤیبورغ» گوبرناسنی آلدی وصکره ١٨٠٩ نجی ییلده

فینلاندیانک قالغان یرلرینی‌ده «تورنه‌ئو» نهرینه قدر ضبط ایتدی. ایمپراطور برنجی آلکساندر، صوغشوب آلنغان بوفینلاندیا مملکتنه، اوزلرینک داخلی اداره‌لرنده «مختاریت» ویردی. شوندن بیرلی فینلاندیا یواش یواش همیشه اوز باشینه آیرلمقده اولوب حاضرنده بونک اوزینه مخصوص نظاملری، محکمه‌لری وآقچه سی واردر. کرچه فینلاندیا حاضرنده روسیه حکمدارینه تابع، روسیه نک آیرلمی طورغان بر جزئی صانالمقده وخارجی ایشلرده اوز باشینه ایش یوروتمه آلماینچه روسیه قول آستنده بولونمقده ایسه ده حدودلری آیروم، نظام ومحکمه لری اوزلرینه مستقل اولدیغندن اوزینه آیروم بر حکومت توسلیدر. (خصوصا ۱۹۰۷ نچی سنه مای آینده فینلاندیانک اوزینه مخصوص ملت مجلسی آچیله‌رق روسیه ده هیچ بولمغان روشچه طوغری، تیگز، عمومی، یاشرون صایلاو اصولی ایله ملت وکیللری صایلانووی وخاتونلرغه ده مساوات حقوق بیریلوب ملت وکیللری آره سنده ۱۹ قدر یسنک خاتونلردن بولنووی بونده نه قدر بیوک بر مختاریت وارلغنی کورساتمکده در.) روسیه حکمداری غوسودار ایمپراطور فینلاندیانک بیوک کنازی صانالمقده‌در.

روسیه نک باشقه یرلری کبی فینلاندیا هم گوبرنالرغه، گوبرنالر اویزدلرگه واویزدلر وواصت کبی جماعتلرگه بولونمکده در. فینلاندیا خلقی نک بارسیده دیرلک خرستیانلقنک پروتستان مذهبنده اولوب یالکز فرق مک قدر پراوصلاونیلر واردر.

یرینک زورلغی جهتنچه فینلاندیا اوزینک کورشیسی اولان «آرخانگیل» گوبرناسندن ایکی مرتبه کچوک وخلقی روسیه نک یاوروپا قسمنده گی باشقه یرلرینه نظرا اوچ مرتبه سیره کدر. فقط شول قدر شمال طرفنده اولان مملکتلر اچنده فینلاندیا الک کوب خلقلی اولان بر یردر. فینلاندیه نک مجموع خلقی ایکی میلیوندن آزغنه آرتق اولوب

برتیگز مقدارده دیراك «تاواست» و «قوریل» اسمنك ایکی نسل گه بولنمکنه درلر.
«تاواست» لر مملکت نڭ غرب طرفنده و «قوریل» لر شرق طرفنده طوره‌لر.
خالص «فین» جنسندن اولان «تاواست» لر قالون وقصقه‌راق بویلی، کیك جبلکه‌لی ، طازا گاوده‌لی ، باشلری ، یوزلری وبورونلری کیك ، آغزلری زور ، کوزلری کچکنه وکوبسنچه زنکاریا که یشل سماق توسلی ، ساچلری آچیق صاری یا که جیتن کبی صاری‌غه مائل توسلی ، صقاللری عادتده کچکنه وپك سیرك بولادر .

طبیعت جهتنجه: تاواستلر آغیر طبیعتلی، اشکه یومشاق، آقرون آز سوزلی ، لکن غایت صبرلی ، متانتلی ، توزوملی وناموسلی اولوب اشکه هیچ یالقمیلر. مقدارلری بر میلیون قدر اولان «قوریل» لر ایسه کرك بدن وکرك طبیعت واخلاق جهتنجه تاواستلردن کوب فرقلیدرلر . بونلر کوبسنچه اوزون بویلی، گوزل گاوده‌لی، یابوغراق اولوب یوزلری منتظم ، بورونلری طوغری ، ماڭغایلری کیك ، کوزلری صوری‌غه مائل‌راك کوك ، ساچلری قوبی وصاریدن زیاده قاره‌غه مائل بولادر . طبیعت جهتنجه : بونلر آچیق وشاد کوڭللی ، اشلکچان ، باطر ، اشکه کریشرگه قورقمی طورغان بولالر ، لکن متانتلری آزدر .

روسچه‌ده «چوخنا» دیب یورتولمکده اولان بو قوریللر بنا ، آت آربه اسبابی کبی نرسه‌لر حقنده اوزلرینڭ کورشیلری اولان روسلردن کوب نرسه آلمشلر وحتی تیللرینه‌ده بایتاق روس سوزلری قاتناشدرمشلر ، فقط بونلرنی غایت بوزوب استعمال ایته‌لر. فینلاندیانڭ شمال طرفنده‌گی فینلر اوزلرینه جنسداش اولان «لوپار» خلقی ایله قاتناشمشلردر . غربنده وبعض آطه‌لرنده اوچ یوز مڭ مقداری «شوید» (اسویچ) خلقی یاشیلر. بونلر آنده فینلاندیانی اسوچ بیله‌گان وقتلرده‌قالمشلردر .

عموميتله قاراغانده فين قومي چاليشقان صاقچل، وناموسلي برخلقدر. بونده بارغان سياحلرنڭ هرقايوسي فينلرنڭ چاليشقانلق، ادب متواضعليلك هم انصاف وناموسليلق صفتلريني كوروب مدح وتحسين ايته لر.. فينلر برايشكه باشلاسه لر هر تورلي مانعلرگه كوكره ك كيره لر و آخريده باروب چقاره ق مقصودغه ايرشماينچه اول اشني طاشلاميلر. آقرون اشليلر، لكن بترماينچه طوقتاميلر. اوز ماللرينك قدرينى پك بيله لر، هر برتيين وهر بر بورتوكنى حساب ايله يوريتوب دقت ايله صاقليلر. فينلر هر كيمگه قارشو تواضعلي، تملي تيللي، خدمتچان بولونه لر، لكن بر آدم اوزلرينڭ خاطرلريني قالدرسه آنڭ حقنده عناد وقاطي معامله ايته لر.

فينلر اوزلريني ايري طوتوب حيثيتلريني صاقليلر مثلا: بونلر اصلا «چايلك» صوراميلر وحتى اول طوغروده بر اشارت ايله آڭلاتوني ده قبول ايتميلر. ياللانوب خدمت ايتكاندن صوڭ خدمت حقني آرتدرو حقنده آنلر اصلا سوز آچميلر. اگر تيوشلي بولغانده، ياللاغان كشي اوزي بيلوب آرتدرسه البته قبول ايته لر. آرتدرماسه ده بر شي ديميلر. حسابلاشقانده رحمت اوقوب آيريله لر، فينلر شول قدر ناموسلي بر خلقدر كه: سودا وقتنده هيچ بر تيوشليسندن آرتق بها صوراميلر، معامله وقتنده اصلا بر برسني آلداميلر، بورچ خصوصنده بر برسينه پك اشانالر. اوغرلاو، كشي مالينى ياشروب قالوكبي اشلر بونده پك سيره ك ايشتله وايولرنڭ هم بيكلنگاني سيره كدر. اگر فين بر ركشينڭ بر نرسه سن طابسه نيچكده بولسه آنڭ ايه سني طابوب طابشررغه طريشه وبونڭ ايچون بر مكافات فلان صوراو بر ياقده طورسون، حتى رحمت ايشتونيده طلب ايتمى. چونكه باشقه كشينڭ نرسه سنى طابوبده آني اوزينه مال ايتارگه باراماوچيلق، بلكه آني اوز ايه سينه قايتاروب بيررگه تيوش بولوچيلق بونلر قاشنده پك عادي وپك طبيعي بر ايشدر. فينلانديانڭ بعض بر يرلرنده حاضرگه قدر «تيلسز سودا» ديگان بر عادت دوام ايتمكده در. «تيلسز

سودا» بوندن عبارتدر : کریستیانلر اوزلری یاصاغان ماینی پتر بورغه کیته طورغان پاراخودنڭ مخصوص براورنینه‌ؤ یالرده ماینڭ کوبموایدیکنی (آغرلغنی) پاراخود کنگه‌سینه اوزلری یازوب کیته‌لر ومعلوم بر مدت اوتکاندن صوڭ پاراخود ایه‌سینه کیله‌رك ، اوزلرینڭ تورلی وقتلرده پاراخودغه‌قویوب قالدروب کیتکان مایلری ایچون تمامیله اوزلری یازوب کیتکان مقدار حسابنجه آقچه آلالر . تورلی وقتلرده ماینی پاراخودغه قویوب کیتوده هم بر وقت کیلوب آنلرنڭ آقچه‌سنی پاراخود ایه‌سندن آلوده هیچ بر سویلاشورگه لازم بولماینچه معامله طاوشسز ، طنسز بتکانگه کوره بو سوداگه «تیلسز سودا» دیلر .

فینلاندیانڭ یری آلتون ، کموش ، باقر ، تیمر ، قورغاش ، قالای ، طوتیا کبی هر تورلی معدنلرگه وغرانیت ، پورفیر ، مرمر کبی غایت گوزل طاشلرغه بایدر . فقط فینلاندیانڭ اقلیم وهواسی پك قاطی وصووق اولدیغی سببلی بو معدنلر وطاشلرنی یر آستندن چغاروب فائده‌لنو ایشی حاضرگه قدر پك آز بر درجه‌ده اولمشدر . طاشلر یالگز واتوب پاراخودلرگه تویاب یبارورگه ممکن بولغان اورنلرده‌غنه چغاریله . تیمر معدنی ایسه سازلق وباتاقلق اورنلرده صو آستنده‌غی طوفراقلرنی چغارا طورغان ماشینه‌لر واسطه‌سیله واق بورتوکلر وپارچه‌لر حالنده جیوله‌رق صوئندن ارتیلوب تیمرگه أیلاندریله‌در . شولر وشچه فینلاندیادن هر سنه بش مڭ پود قدر صاف تیمر چغاریله‌در .

فین خلقینڭ کون کورونه بالقچیلق ایله آوچیلقنگده کوب باردمی واردر . چونکه فینلاندیانڭ کوللرنده ، یلغه‌لرنده ودڭزساحللرنده بالق پك کوبدر . بونده اولان هر تورلی بالقلر آره‌سنده لوصوصینه ، سومغه ، فوره‌ل ، سیغه بالقلری الڭ یخشی نوعدن صانالمقده‌در . فینلر عادتده طوتقان بالقلرینڭ یخشی نوعلرینی چیتکه صاتالر ، اوزلری کوبره‌ك واق بالق آشیلر همده بوواق بالقنی غایت قاطی طوزلاب

زاپاسلق ایدوب حاضرلب قویالر. فینلاندیانك دکز بویلرنك کوبسی کیمه چیلك وبالقچی لق ایدوب غایت طریشقان وایشچان خلقلر طورەدر. بونلر اوزلرینك بتون حیات ومعیشتلرینی دکزدن تأمین ایتەلر. فینلاندیانك شمال طرف اهالیسی غایت مشکل اولان «تولین» (فوق یاکه آیو بالغی) آولامق ایله مشغول بولالر: قیش بولدیسه بتون ایر خلقی اوزلرینك آوللرندن دکز بویلرینه کوچەلر وآنده وقتلی قوغوشلر یاصاب بتون قش بویونچه عمرلرینی شونده آوایله اوتکارەلر. هوا تنفس ایتمك وقویاشده یلینمق ایچون تولینلر معلوم بر وقتلرده دکزدن بوز اوستینه چغالر وبونلر قورودە پك آقرون حرکت ایتەلر. تولین بوز اوستینه چقدیسه آوچیلر آنی ملطقلر ایله آتوب یاکه آغاچلر ایله قیناب حالسزلندررگه وبوز اوستندن کیرو صوغه توشورماسکه طریشەلر. شونك ایچون بو آوچیلرغه کوبسنجه بر بوزدن بر بوزغه کوچوب بایتاق مقدار یراقلرغه قدر دکز اچینه کررکه طوغری کیله در. بو تولین آوچیلغی ایچون زور قوت وباطرلق کرك. بعض وقتلر شب بورانلر اولوب بتون آوچیلر قار آستنده کوملوب وبعض وقتلر بوزلر، جیل وداول سبب‌لی، اوستندەگی آوچیلری ایله برابر دکز اچلرینه کروب کیدەرك بیچارە آوچیلر دکزنك صووق طولقونلری اچنده کومیلوب هلاك بولالر.

گرچه فینلاندیانك بتون اوستی طاش، صو، آغاچ ایله قابلانمش دیرلك درجەدە اولوب آز بر قسمی گنه قوملق ویوقا بر قاتلاو قارە طوفراق ایله اورتولمش ایسەدە بو مملکت خلقی نك بش دن دورت الوشی اسکی زمانلردنبیرلی یالکز ایگونچیلك وحیوان آصرامق ایله مشغولدرلر. شول طاش، صو، آغاچلر آرەسندە، غایت اعلا اشلانگان وتیبرەلری احاطه ایدلگان گوزل ایگونلکلر وپچانلکلر، یشـل بولونلر وطوغایلر پك یش یش اوچریدر. ایگون ساچا طورغان یرلرنك کوبسنده قارە طوفراق قاتلاوی پك نچکه بولغانغه کورە آندی اورنلرنی

تیمر کوره‌کلر ایله قازیلر. صواری چیگلوب سازلق وباتاقلقلری قوروسون ایچون ایگونلکلر وپچاناکلر نڭ تیره یاقلرندن قانالار قازیلر. اوزلرینڭ ایگون اوگدرمی طورغان بو برکتسز یرلرینی اشلاو خصوصنده ظاهر بولغان مانعلرگه قارشو فینلر فوق‌العاده بیوك بر صبر ایلق ایله مقابله ایته‌لر. بونلر غایت مهارت ایله اوزلرینڭ مملکتلرینی طازارته‌رق هرسنه برمقدار ایگون ساچارغه یارارلق یر آرتدرالر. بونڭ ایچونده یواش یواش سازلق، باتاقلق یرلرنی وکوللرنی قوروته‌لر. کوللرنی قوروتور ایچون، باشقه‌لرینه نسبة اوستده‌رەك بولغان کوللرنڭ یانلرینه تیره‌ن قانالار قازوب آنلرنڭ صولرینی باشقه کوللرگه آغزالر. شویله ایدوب قوروتولغان سازلق، باتاقلق یرلرگه واولگی کول توبلرینه ایگون ساچالر وباغچه اوطورته‌لر.

یرلرینی یخشیرتوب ایگونلككه أیلاندرر ایچون فینلر پك کوب غیرت وزحمت صرف ایتمشلردر. شولای بولسه‌ده ایگونلك یرلری پك آز اولوب بار کبگی بتون مملکت نڭ یکرمی الوشندن بریسی قدرده یوقدر. قالغان الوشلری سازلق، باتاقلق، کول، طاش، آغاچ ومعدن طامرلرندن عبارتدر. فینلاندیاده‌گی یرنڭ اڭ کوب قسمی کرستیان ملکنده اولوب بونی اوزلری اشلیلر. قالغانی ایسه دۋورانلر وحکومت ملکنده‌در. حکومت اوز قولندن غی یرلرنی واق یر بیلاوچیلرگه آرینده‌گه بیره وآنلرنڭ آرینده پراواسی میراث طریقیله اوزلرینڭ وارثلرینه قالا بارادر.

فینلاندیاده یتشه طورغان ایگونلر آرش، آرپه، اولوب یالگز جنوب طرفلرنڭ بعض اورنلرنڭ غنه بغدای حاصل بولادر. ایگونلر آره‌سنده بونده اڭ اهمیتلی براورن طوتقانی آرشدر. آرشدن ایکمك پشره‌لر وبوتقه حاضرلیلر. لکن فینلر آرش ایکمگنی یگی (سۋیژی) کوینچه

آشی آلمیلر. بولای آشاو پك آز کشیلرگه گنه میسر بولغان زور بر نعمت صانالادر. چونکه بونلر ایکمکنی ییلنده ایکی اوچ مرتبه گنه پشره‌لر. آنی بزده‌گی ایکمك شکلنده ایدوب پشرمیلر، بلکه کول کوماچی یا که قیماق شکلنده ایدوب پشره‌لرده اورته‌سنده بر تیشك قالدرالر. صوڭندن شول تیشکدن کیدروب بونلرنی نچکه بر قازقغه یا که طایاقغه تزه‌لرده چرماغه قویوب کیبدره‌لر وکرك صاین شوندن آلوب آشیلر. بو ایکمکلر کوبسنچه طاش کبك قاتوب بتکان بولادر. آرشدن قالا فینلر اڭ کوب آرپه و برانگی آشیلر. فینلر اوزلرینڭ برکتسز وناچار یرلرینی توزه‌توب ایگون اوسدرر ایچون نه قدر طریشسه‌لرده حتی اوگغان ییللرده‌ده بونلرنڭ اوز ایگونلری اوزلرینه یتمیدر. اگر جای کونلری صووق ویا کوگورلی بولدیسه بونده ایگون اولگوره آلمی قالا، صووق باشلاو ایله بونلر ایشدن چغوب آچلق باشلی وبیچاره خلق آغاج قایریسی، صالام وکیبدرلگان کول توبلرندن جییلوب آلنغان بعض واق حیوان فالدقلرینی آرش اونینه قاتناشدروب آشارغه باشلیلر.

فینلاندیاده ایگونچیلك گه قاراغانده حیوان آصراو کسبی کوب آلده‌در. حیوان آصرار ایچون بونده پك گوزل بولونلر وپچانلکلر موجود اولوب مجموعی ایکی میلیون یارم دیساتینه زورلغنده درلر. بونلرنڭ آره‌سنده کوبسی: صنعی صورتده یتشدرلمش بولونلر وپچانلکلر اولوب قلیڤر، تیموفیوفقه وشونڭ کبی سائر اولنلر ساچوب اوستریلمکده‌در. بونده هر یورتده دیرلك بش آلتی باش حیوان بولونا، هیچ بولماسه بر باش حیوانی بولماغان یورت بتونلای یرق حکمنده‌در. بو حیوانلردن فین خلقی‌نڭ کون کیچرووینه کوب فائده کیله وتیزه‌کلری بر طازارتورغه استعمال اولونه. سوت ومای یاصاوچیلق کسبی فینلاندیاده کیتدکچه ترقی ایتمکده‌در. حاضرنڭ

(۱۹۰۰ نچی ییللرده) فینلاندیاده اوچیوزمك قدر آت، بر میلیون یارم قدر ایری، موگوزلی حیوان، بر میلیوندن آرتق صارق وایکی یوز مك قدر دوڭغوز واردر. فینلر بایتاق مقدارده اوزلری ایچون استعمال ایتكاندن صوڭ سوت ومای كبی نرسه‌لرنی چیتكه صاتوبده هر سنه بر میلیون روبله قدر آقچه آلالر. پك فائده لی بولغانغه كوره سوتچی لك كسبنه فینلر بو صوڭ ییللرده دخیده زیاده اهمیت بیرر گه باشلادیلر: برچوق آوللرنده سوتچی‌لك مكتبلری آچیلدی. بونڭ اوستینه‌ده، حكومت آوللرغه مخصوص اوستا خاتونلر بیاروب كرستیان خاتونلرینه حیوان قاراو، سوت، مای، صیر یاصاو طریقلرینی اوگره‌تدره در. شول سببلی فینلاندیاده بو كسب كوندن كون ترقی ایده‌رك كرك كوبلك وكرك یخشیلق یاغندن كوب آلغه كیتمشدر.

فینلاندیا خلقی بر نیچه یوز ییللر ایگونچیلك وپك آزغنه هنر وصناعت ایله مشغول اولادیلر، لكن بو اوزون مدتنی پك فقیرلك وكوبسنجه آچلق ایله كیچردیلر . بارا طورغاچ بو بر كتسز طوفراقنڭ اوزلرینی طویدررغه یتارلك ایكمك ویرمایه جگینه قانع اوله رق بو صوڭ زمانلرده هنروصناعت‌نی ترقی‌ایتدررگه باشلادیلر وبوخصوصده اوزلرینڭ بار قوتلرینی اوز یرلرنده كوب بولغان نرسه‌لردن (آغاچ، صو، طاش دن) فائده لنو یولینه صرف ایتارگه كریشدیلر. اورمان وآغاچلق حاضرنده‌ده بتون فینلاندیا یرینڭ یارطیسندن آرتوغنی قابلامشدر.اوللری دخیده‌كوب ایدی. فقط اول زمانلرده‌آغاچلرنی هیچ لزومسز یرگه‌كیسه‌لر وایگون ساچارگه‌یر بولسون ایچون اوت‌تورتوب یاندرالر ایدی. بارا طورغاچ فینلر اورماننڭ‌اوزلری ایچون بربایلق اولدیغنی آڭلادیلر وآنی حساب ایله‌گنه كیسارگه باشلادیلر. آغاچ سوداسی فینلاندیاده پك ترقی ایتدی. حاضرنده بونده دورت یوزدن

آرتوق طاقته یارا طورغان زاودلر بنا ایچون لازم بولغان هرتورلی ماتیریاللرنی حاضرلمکده‌درلر. بونلرنگ پک کوب قسمی فینلاندیانگ اوزینه کیته، قالغانی زاغرانیتسه‌گه‌صاتیلوب هر سنه ۱۵ میلیون صوملرقدر آقچه کیتره در. بنا ماتیریالی ایچون پک کوب مقدارده استعمال قیلنغاندن باشقه بونده آغاچدن بوتان تورلی پک کوب اصتالارنی نرسه‌لر، شرپی، کاغذ یاصیلر. بونلرنی یاصار ایچون پک کوب زاودلر وار. بونلر اوستینه دخیده پاراخود وکیمه‌لر یاصارغه، کومور یاندررغه، صومالا ودگت چغاررغه پک کوب آغاچ کیته. حاصل: آغاچ واورمان فینلاندیاگه زور بایلق بیره و فینلرده الگ باشلیچه آغاچ آرقه‌سنده کون کوره‌لر.

فینلاندیاگه بایلق بیروچی نرسه‌لرنگ ایکنچی درجه ده گیسی بو مملکتده پک کوب اولان طاش در.

فینلاندیاگه پک یقین اولان پتربورغده هر تورلی بنالرغه واورامارنی توشارکه کوب مقدارده طاش کیتکانگه کوره فینلر اوزلرینگ کیمه‌لری ایله بونده طاش کیتروبده بایتاق مقدارده آقچه آلالر.

فینلاندیاگه بایلق بیروچی نرسه‌لرنگ اوچنچی درجه ده گیسی، خدای طرفندن بو مملکت‌که غایت کوب احسان ایدلمش اولان صودر. فینلر صونگ غایت اعلا یول بولووی ایله گنه قناعتلنمگانلر، بلکه اوزلرینگ زاود وفابریقه لرنده‌غی تگرمچلرنی أیلاندررگه ده صونی مجبور ایتکانلر. بونده‌غی زاود وفابریقه‌لرنگ کوبسی کول ویلغه صولرینگ قوتی ایله حرکت ایتمکده اولوب صودن اوچ میلیون آت کوچندن زیاده قوت آلمقده درلر. فینلاندیا زاودلرینگ آز هرقسمی گنه پار قوتی ایله اشلیلر. بوندن ماعدا صودن پک کوب بالق طوتالر. شویله که: اورمان ایله صو آرقه‌سنده فینلاندیانگ هنر وصناعتی پک ترقی ایتمش اولوب بو ایکی نرسه فین خلقی ایچون الگ زور مدار معیشت درلر.

صحیفه‌لربز
t.me/sehifeleribiz
www.g2kzn.org/sehife
u.u8686@gmail.com

فینلاندیاده معدن وباشقه آزمی کوبمی کرکلی نرسه‌لر اشلی طورغان زاودلرده واردر. فقط بو زاود وفابریقه‌لرنڭ اڭ کوبسی ارله‌مك وطوقومق هم آغاچدن کاغذ یاصامق ایله مشغولدرلر. آغاچنڭ کوبلگی بونده پك کوب مقدارده کیمه‌لرنڭ وجودکه کیلووینه ده سبب اولمشدر. کیمه یاصاوچیلق صنعتی‌هم‌باشقه صنعتلر آره‌سنده اهمیتلی بر اورن طوتمشدر. کیمه یاصاوچیلق صنعتی‌نڭ اڭ باشلیجه اورنی بوتنی کورفزینڭ ساحللریدر. اوزی کچکنه بولسه ده فینلاندیانڭ ۲۲۰ دن زیاده پار کیمه‌لری وایکی مڭ قدر یلکن کیمه‌لوی واردر. بوکیمه‌لر فینلاندیانڭ اوز طاوارینی‌هم‌چیت‌لرنڭ نرسه‌لرینی یوریتوب مملکتکه زور طابش کیتره‌لر. اوشبو روشچه ترقی ایدوب فینلاندیا فقیر، برکتسز ویالگز ایگونچیلك‌دن عبارت اولان بر مملکتدن اوزینڭ سوتچی‌لك، کیمه‌جیلك واڭ باشلیچه آغاچ‌چیلق صنعتی سایه‌سنده معمور واولدقچه بای بر مملکت حالینه کلمشدر.

فینلاندیانڭ بویله برحالدن ایکنچی حالگه دونمه‌سی، برطرفدن اوز خلقی‌نڭ طریشلغی وجیتزلگی سایه‌سنده اولمش‌ایسه‌ده، ایکنچی طرفدن فینلاندیانڭ بیوك روسیه پایتختی اولان پتربورغه پك یقین بولوویده بوڭا کوب سبب اولمشدر. چونکه پتربورغ اوزینڭ کورشیسنك اولان فینلاندیاگه آغاچ، طاش، سوت نرسه‌لری وباشقه شیلر ایچون هر سنه میلیونلر ایله آقچه تولیدر. بوندن باشقه، خدمت حقی اوله‌رقده پتربورغ فینلاندیانڭ مڭلرچه خلقینه آقچه بیره در. ذاتا فینلر خدمت ایدوب آقچه طابار ایچون یالگز پتربورغه غنه دگل، بلکه باشقه مملکتلرگه وحتی آمریقاغه‌ده کیته‌لر، آنده اوزون مدتلر طورالر. چیت مملکتلرده طوروب برآز آقچه حاصل

ایتکاچ هم نەدە اولسە بر هنر وصنعت اوگرەنگاچ عادتدە بونلر اوز مملکتلرینە قایتالردە اوگرەنگان هنرلرینی میدانغە قویوب آقچەلری ایلە ایشکە باشلیلر وشول صورتلە هم اوزلرینە هم‌دە مملکتلرینە فائدە ایتەلر .

فینلرنك آوللری بزدەگی کبی اورتەسندن اورام قالدروب ایکی یاقدن تزبلوب صالنمی ، بلکە بوندە یورتلر آیروم، آیروم بولا ، بر آولدە کوبسنچە ایکی اوچ یورتدن آرتق بولمی ، اون یورتقە یتکانی پك سیرەك بولادر . ایگونلك ، پچانلك ، برەنگی باغچەلری ، اورمان کبی کون کوررگە حاجت نرسەلرنك کوبسی هر بر یورتنگ اوزینە یقین بر یردە ، اوزی تیرەسندە بولونادر . کرستیانلرنك یورتلری کوبسنچە بتونلای اوز آلدینە آیروم یاصالا وبونلر « فیرم » دیب آتالادر. بر فیرم ایلە ایکنچی فیرم آرەسی کوبسنچە بر نیچەشر چاقروم بولا . فینلرنك یورتلری آغاچ بورەنەلردن بورالغان، کچکنە ترزەلی ایولردن عبارت اولوب ژیلیکوروسلرنك ایولرینە بگزەمکدەدرلر. فینلر اوللری ایولرینە طروبا یاصامیلر ،بلکە توتون چغار ایچون ایولرینك توبەلرندە بر تیشك کنە قالدرالر وبر ایو اچندە اوزلری ایلە برگە حیوانلریدە طورادر ایدی . حاضرندە آندای ایولر پك سیرەکدر . بو زمانلردە فینلر ایولرینی اولگی‌گە قاراغاندە زور وگوزل یاصیلر. هم‌دە هر بر ایونك یاننده آمبار، صارای، آت وصغر آزبارلری بولونا . آمبارلرنی کوبسنچە ایکی قاتلی ایدوب اوستکی قاتینە بولمەلر یاصیلردە جای کونی شوندە یوقلیلر .

فینلر اوزلرینك ایولرینی آچیق صاری توسکە بوییلر ، توبەسنی درانجا ، طاقتە، صالام یا کە قابق ایلە یابالر . بعض یرلردەگی کرستیانلر ایو توبەلرینی یشیل اولن کیسا کلری ایلە یابالردە آنی غایت دقت اوزرە صاقلاب طوتالر . اولننك یوشلکی سببلی آنك آستندەغی

آغاچلر وطاقته‌لر چریماسون ایچون اولن آستینه برقات قاین‌طوزی توشیلر. بوندای ایولر چیندن پک کوزل کورینوب طورالر. فینلرنك یورت اچلری پک تمیز وجیینشدرلغان بولا، هیچ بر نرسه ترتیبسز آقطاریلوب یاتمی، اویوم اویوم تیرسلر، پچراقلر بولونمی. آوللریننك اورامله‌ریده پک تازا وپاك بولونادر. ایولرینك اچنده عادتده اوستال، استینه بوینده اُسـقامیقه‌لر، پوچماقده پیچ یاننده قاراوات وبر نیچه تابوریتکه‌لر وبعضیلر نـده اورنـدقلرده بولونادر. استینه‌لرنده گی چویلرگه کیوملر ئله‌لر، کیشته‌لرده طاباق صاوت نرسه‌لری تزلگان، تزه‌لرینه پرده‌لر قورولغان وچولمکلر ایله گللر اوطورتلغان بولادر. ایو اچلرینگ هر بر طرفی تمیز وگوزل ترتیب ایله جیینشدرلغان بولا. بعضا ایولرنده کیندرصوغا ویب اُرلی طورغان اسـتانوقلری بولونا، خاتونلری شونده اشلیلر. آول معیشتی ایچون حاجت بولغان طاباق، صاوت وباشقه هر تورلی یورت نرسه‌لرینی آول خلقی اوزلری یاصیلر. بایراقلرینگ ایولری ایکی قسمدن عبارت اولوب بریسنده یورت ایه‌لری اوزلری طوره‌لر، ایکنچیسنه قوناق قبول ایته‌لر. کوبسنچه بو قوناق بولمه‌سینگ استینه‌لری کاغد ایله یابشدرلغان، تورلی رسملر قویولغان وکیشته‌لرینه کتابلر تزلگان بولادر. عادتده بوبولمه‌ده کوزگی، ساعت، اوستال، قومود واورندقلر بولونادر.

فینلرنك عادتده هر کون آشی طورغان نرسه‌لری آرش یاکه آرپه بوتقاسی، برهنگی، بالق ایله پشرلگان برهنگی شـورپاسی وکیبکان ایکمك لیپوشقه‌لرندن عبارتدر. بونلرنی آشاغانده اوزلری یاصاغان یورت قواصنی اچه‌لر. سوت وقاتق‌ده فینلرنك رزقلنولرینه پك کوب یاردم بیره‌در. ماینی فینلر صاتالر، اوزلری آنی آشامیلر، آشاسالرده بایراملرده‌گنه واولده بولسه جای‌کونلرنده‌گنه آشاشدرالر. فینلر ایتنی‌پك‌سیره‌ك آشلیر، آنیده بولسه‌پك‌قطی طوزلاب کیبدرگان

کوینچه آشیلر . ایت اورنینه بونده بالق آشالادر . لکن ایت کبی بالق‌ده آشاوغه طوزلانغان کوینچه استمال قیلونه‌در . بالقنی شول قدر قاطی طوزلیلرکه آغزغه آلو برلن تیلنی یاندرا باشلی ، شونك ایچونده بونی فینلر نك اوزلرندن باشـقه آدم آشی آلمیدر . فینلرنك اورته حاللی اولانلرینك آشاو، اچولری بوندن عبارتدر . لکن بو آشلرده فینلرنك کوبسی وخصوصا شمال طرفینك اهالیسی ایچون زور برصی صانالادر . شمالی طرفینك خلقی یالـگز آرش اونی آشاب رزقلنه‌لر، آنگده بولسه یارطی قدریسینه دیرلك کیباك ، یا که یوصون وکیبدر یلوب اون یاصالغان قاین واوصاق قایریسی قاتناشدرلغان بولا .

فینلاندیاده الڭ کوب اچیله طورغان نرسه قهوه‌در . آراقیده بر آز استعمال ایتله . بونده قهوه‌نی پك یاراتوب اچه‌لر وهر کیم استعمال ایته ، حتی الڭ فقیرلرینڭ ایولرنده ده قهوه پشره طورغان چاینیکلر بولونادر . قهوه بر قدر طوقلق بیرگانگه کوره بو اچملك فینلرگه طاماق طویدرو جهتنده بایتاق یاردم ایته‌در . آراقی اچوعادتی گرچه فینلر آره‌سنده بایتاق طارالمش ایسه‌ده هیچ برسببز گنه تیك طورغانده آنی اچمیلر، بلکه بایرام فلان کبی بر مخصوص وقتلرده‌غنه اچه‌لر . آوللرنده قاباق توبده بولمی. اورامنرنده هیچ بر وقت ایسروك آدم کورنمی. چونکه پك یخشی بیله‌لرکه : اگر ایسروك کوینچه اورامده کورنسه‌لر الڭ برنجی مرتبه‌سنده بش صوم ایکنچی واوچنچی مرتبه‌لرنده دخیده‌کوبره‌ك اشتراف تولاته‌لر وجزا بیره‌لر. تماکو استعمال ایتو عادتی فینلر آراسنده فوق العاده طارالمش اولوب بونی قارتلاریده یاشلریده استعمال ایته‌لر . بونده‌عادتده تماکونی کچکنه تروبقه‌لرغه صالوب طارتالر یا که بورونغه چیکه‌لر.

فینلرنڭ کیوملری آق کولمك، صوری طولادن یاصالغان قورتقه وشوندایوق اشطان هم‌ده کوبسنجه قزل توسده‌گی طولادن تگلمش زیلیتدن عبارتدر. آیاقلرینه یوکسك ایتوك، یا که یون اویوق ایله

کون باشماق کیه‌لر واول باشماقلرنی یبلر ایله آیاقلرینه‌اورا‌ب‌قویالر.
فقیرراکلری آیاقلرینه قاین‌قابوغندن‌یاصالغان، باشماق کبی بر نرسه
کیه‌لر. بونی هر کیم اوزی برر ساعت اچنده تیز گنه یاصاب آلادر.
بونده قاین قابوغندن باشمقدن غیریده کوب تورلی نرسه‌لر یاصیلر.
مثلا: صالدات رانسی شکلنده ایدوب پك گوزل صومقه‌لر حاضرلیلر.
خاتونلری کولمك اوستندن طار وقزل بر چکمان، کوك یوبقه‌کیه‌لر،
تورلی نقشلر ایله چیگلگان بوی بوی آلیابقچ باغلیلر. قش کونلرنده
طولادن تگلگان قالون بر کیوم، موینلرینه موینلق تویمه، بلاکلرینه
زور کموش‌بلازك‌کیوب‌باشلرینه‌اوزون‌آق‌بورکنچك‌قویالر. بورکانچك‌نك
ایکی‌اوچی‌آرقه‌لرینه‌صالنوب‌توشه‌در. لکن‌فین‌خاتونلری‌آنی‌پك‌کیلوشدروب
باشلرینه‌جیوب‌اینه‌ایله‌قاداب‌قویالر. بوکیوملر فین‌خلقینك‌ایسکیدن‌قالغان
کیوملریدر. حاضرده‌ایسه‌بونلرکوندن‌کون‌آزایوب‌آنك‌اورنینه‌تورلی‌توسده‌گی
سیتسه‌نرسه‌لری‌ظاهر‌بولمقده‌در لر. روسلر شیکللی‌فینلرده‌مونچه‌کررگه‌پك
یاراتالر. هربرآوللرده‌مونچه‌واردر. بونلرمونچه‌نی‌روسلردن‌کوروب آلدقلری
ایچون مونچه‌لرینك یاصالوویده روسلرنقی‌کبی تبه‌ناك وطروباسزدر.
مونچه‌غه کروب چابنورغه ویوونورغه فینلر هر کون بولسه‌ده ایرینه
جك توگللر. عادتده بونلر قیش کونی آطنه‌سنده ایکی مرتبه وجای
کونلری قرایشلرندن صوڭ هر کون دیرلك مونچه کره‌لر.
فینلاندیا خلقی اوزلرینه مخصوص بر تورلی – فین تیلی ایله
سویلاشه‌لر. یومشاق وطاوشلی اولان بو فین تیلی فینلاندیا شوېدلر
قولنده وقتده عوام تیلی صانالادر ایدی. بو صوڭغی یوزییل اچنده گنه
حکومت تیلی اورنینه کچدی فین‌لرنك «تاواست» دیگان قسمی پك
سیروك یرلیلر، اما قوریللری یر وشعرگه میل ومحبت ایله معروفدرلر.
بونلرنك اولگی مجوسیلك وقتندن قالغان بر چوق یر وشعرلری
موجود اولوب آغزدن آغزغه کوچه‌روك بو کونگه قدر کلمشلردر.
اولدن قالوب صاقلانوب کیلگان بو یرلرنك بارسنی برگه جیوب

بو صوڭ زمانلرده باصدر دیلر. بو مجموعه «قالیڤالی» اسمیله معروفدر. فین یرلرینڭ کوبسی قایغو وحسرت ایله طولیدر. سکونتلی وقایغولی کورنگان فین خلقی کیف وصفادنده قاچمیلر. بایرام کونلرنده عادتده بونلرنگ آوللرنده کیف کیچه‌لری یاصالا. فین‌لر شونده اویناب کولوب کیف صفا ایته‌لر وپراصتوی بر اسقرپقه کویینه یرلاب بییلر.

فینلر طوینی کوبسنچه راژدیستوا بایراملرنده یاصیلر. اویلانه‌جك یکت اوزینه خاتونلق غه بر قزنی بیلگولاگاندن وآنڭ رضالغنی آلغاندن صوڭ قزنڭ آتا آناسینه باش قدا (یاوچی) یباره. آنلر اوز آره سویلاشوب بر طاقم معامله‌لرنی اجرا بعدنده طوی ایچون وقت تعیین ایته‌لر. بر نیچه کون طوی ایتکاچ یکت قزنی اوزینڭ یورطینه آلوب قایتا. کیلون یکت‌نگ آتا آتاسینه وباشقه قرداشلرینه، اولدن حاضرلنوب قویولغان بولاكلر اولاشه وآنلرده بولاككه قارشو قزغه هدیه ایدوب آقچه‌یاکه‌تورلی‌یورت‌حیوانلری‌بیره‌لر. (بوعادت‌فین‌لرگه‌قرداش اولان‌بزنگ‌تاتارلرده‌هم‌شویله‌در.)

فینلر پك دیندار وعبادتکار بر خلقدر. هر یکشنبه کون چرکاوگه باروب عبادت ایتونی اوزلرینه مقدس بربورچ بیله‌لر. چرکاوگه بارغانده اڭ یخشی کیوملرینی کیه‌لر. قایسی جیاو، قایسی اوزلرینڭ ایکی تگرمچلی آربه‌لرینه اوطوروب محله چرکاوینه بارالر. اوقورغه یازارغه بیلو فین خلقی آره‌سنده شول درجه‌ده کوب طارالمشدرکه بوندن محروم اولان کشی بونلر آره‌سنده بتونلای یوق دیرلکدر. اوقورغه یازارغه بیلمه‌گان کشی‌گه بونده نکاح اوقومیلر. عمومیتله فینلر علم‌گه پك هوسلی بر خلقدر. هیچ بر ایو یوقدرکه آنده بر نیچه کتاب بولونماسون. بو کتابلر آره‌سنده البته‌اڭ برنچیسی انجیل بولا. بایرام کونلرنده یورت باشی اولان آدم مخصوص بر اورندق‌غه اوطوروب قچقروب انجیل اوقی. جماعتلری تیره‌لای تزیلوب اوطروب غایت دقتله آنی طڭلیلر. روحانی کتابلردن باشقه بونده

دنیاوی، کتابلر وغزته‌لر نینگ کوب اوقیلر. غزته‌لر فینلاندیاده کوب طارالادر.
عادتده بونلر اوز ایولرنده قیش کیچه‌لرنده کوب اوقیلر: بتون
عائله خلقی یاقغان پیچ تیره‌سینه جییلوب اوطوره‌لر. هر قایوسینگده
قوللرنده بیر تورلی قول اشی بولا. آره‌لرندن بریسی قچقروب اوقی.
باشقه‌لری طینگلی‌لر هم اشلیلر. اوقو یازو اوگره‌تور ایچون فینلاندیاده
کوب مقدارده پک گوزل مکتبلر بنا ایدلمش وغایت منتظم هم فائده‌لی
درست کتابلری حاضرلنمشدر . بو مکتبلرده بالالرنی اوقتورغه یازارغه
حسابغه اوگره‌ته‌لر ، اوز مملکتلرینگ اوتکان حاللری وبو کونگی
کونده دنیاده موجود اولان باشقه مملکتلر وباشقه خلقلر حقنده معلومات
بیره‌لر . شونگ ایله برابر بو مکتبلرده بالالرغه تورلی هنرلر وقول
ایشلریده اوگره‌ته‌لر . بونگ ایچون مکتبده مخصوص بر ساعت تعیین
ایتله . «قول اشی» دیب آتالا طورغان بو مشغولیتنی بالالر پک
سویه‌لر . فینلاندیا گه بارغان بر روس سیاحی فینلاندیا مکتبلرندن
برنده کورمش اولدیغی «قول ایشی» مشغولیتنی بویله تصویر ایته‌در:
«قلاصده‌غی اسقامیقه‌لر یرینه ره‌تدن تزلگان تبه‌ناک کنه ۋیرستاقلر
(اوستنه آغاچ قویوب یونا طورغان طاقته‌لر) طورا . بونلرنگ
تیره‌لرینه الک زورسی ۱۲ یاشده اولور، واق‌غنه شاکردلر صرلغانلر . ایشنگ تمام
قایناب طورغان کونی. پچقه‌لر ۋژلداب، چوکچلر شاقلداب یوموچقه‌لر اوچوب
طورا . هر بر شاکردالک آزی آطنه‌سنده دورت ساعت قول اشی
برلن مشغول بولا . بو، شاکردلر استعمال ایته طورغان قوراللرنگ
عادتده‌گیلردن فرقی یالگز کچکنه‌لک ویگللک ایله گنه‌در . اشنی
پک تدریجی آلوب باروب اوللری یگل نرسه‌لر وکینگکان صایون
کوچ وآغیر نرسه‌لر اوگره‌ته‌لر . بونگ ایچون هر بر مکتبده یورت
حاجتینه متعلق نرسه‌لرنگ یتمش قدر نمونه‌لری واردر . الک عادی
چوکچ صابندن باشلاب ایولرده‌گی گوزل میبللرگه قدر باروب
یتکان بو نمونه‌لر ایچنده الک کوبسی آغاچ نرسه‌لرینه متعلق وآندن

قالا صالامدن ، قامشدن ، قاين طوزندن تورلی نرسه‌لر أورو، تيمر وقالايدن تورلی نرسه‌لر ياصاوغه عائددر . بالالرنك بو ياصاغان نرسه لرينگ بارسيده اوزلرينگ ملكی صانالا . ايشته اوشبو روشچه فينلر بالالرغه ياش وقتدان واوقو زمانلرندن باشلاب هنر وصنعت هم هر تورلی قورال استعمال طريقنی اوگره‌ته‌لر. قز بالالرنی مكتبده تگارگه ، بيلارگه ، چيگارگه ، كر يوارغه ، اوتولرگه وشمارترغه ، ير تلغان كيوملرنی يامارغه ، وبعض بر مكتبلرده بونلر اوستينه بر قدر عادی آشلر حاضرلرگه وعموميتله قوخنه تيره‌سنی قارارغه اوگره‌ته‌لر. مكتبده اوقوب تمام ايتكان بر قز اوزينه كولمك وحتی بتون كيوم تگه بيلورگه مجبوردر . اوشبو مكتبلرده دخی زورلر ايچون درسلر بيريله وكركلی نرسه‌لر اوقولا ، شول سببلی آنلرنك ياش وقتده آلغان معلوماتلری همیشه آرتدريله بارادر. كينه شول مكتبلر ياندوق قرأتخانه‌لر ياصالوب تورلی كتابلر وغزته‌لر بولندريله . شونده كيلوب اوقيلر ياكه اوقورغه أيولرينه آلوب كيته‌لر . فينلانديا‌ده آوللر پك طاراو هم پك آز خلقلی بولغانغه كوره بونلرنك هر برنده‌ده مكتب بولندررغه امكان يوقدر . شول سببلی، بونده كوچوب يوری طورغان مكتبلرده باردر . شويله‌كه : معلملر بر آولغه باروب اوچ آی قدر اوقوتقاچ ايكنچی بر آولغه ، آندن صوك اوچونچی بر آولغه بارالر . بونلر اوقتوحقی پك آز آلالر .

بر يرده‌گی توبان مكتبدن اوقوب چققان كشيلر دخيده اوقوده دوام ايتارگه تلاسه‌لر، بزنك گيمنازيالرگه مقابل بونده اورته مكتبلر همده عالی مكتب — اونيويرسيتيت بار .

فينلر اوچ دورت آی قدر ايگونچيلك ايله مشغول بولغاندن صوك قالغان وقتلرينی دخيده بوشقه اوتكارميلر، نيده بولسه اوزلرينه برر مشغوليت وكسب طابه‌رق معيشتلرينی ينگلايتورگه طريشه‌لر. كچكنه وقتده مكتبده اوقوغاندوق تورلی نرسه‌لر ياصارغه وتورلی

فوراللرنی استعمال ایتارگه‌او گرنگانگه کوره فین‌لر بر ده‌آبدراب طورمی، تبره یاغنده نی بولسه شونگ ایله فائده‌لنه بیره: اگر چبق یقین بولسه قارزین‌اوره، یقینده‌طاش کوب بولسه آنی و اتا، یونا، ایزڤیست‌یاندرا، اگر آغاچ کوب بولسه آندن هرتورلی‌نرسه‌لر یاصی، کوموریاندراصومالا، دگت‌چغارا وشونانك کبی‌باشقه‌اشلر اشلی. هر بری اشکه‌یاری، هر بری‌فائده‌کیتوره.

فینلر اوز مملکتلرنده هنر وصناعت نك ترقیسینه بتون‌کوچلری ایله طریشدقلری کبی، اشله‌گان نرسه‌لرینی چیتکه چغاروب صاتارغه یگل بولسون ایچون یوللرینی یخشیرتورغه‌ده پك کوب غیرت کورساتمشلردر. فینلاندیاده‌غی یوللر ایچنده‌اك برنجی اهمیتلی اورن طوتا طورغانلری قانالللر اولوب بونلر آره سنده‌اك مشهوری «سایمه‌ن» اسملی بوندن ایللی ییللر اوّل قازلمش برقانالدر. بو قانال‌فوق العاده زور زحمتلر ایله قازلغان. بونی قازبغان وقتده بر چوق سازلق وباتاقلقلرنی قوریتورغه، چوقورلرنی طوتورغه واونار چاقروم طاشلی طاولرنی پورخ ایله‌کوتارتورگه لازم بولوب‌کیلمشدر. بو قانالنك صووی پك تیزلك ایله دگزگه آغوب چقماسون وپاراخودلرغه ممکن مرتبه قانالنك یوغاری طرفینه طابا بارو ممکن بولسون ایچون صونی بر تیگزروك مقدارده طوتو قصدیله بو قانالغه بر چوق بووالر یاصالمشدر. فینلاندیانك ایچ دگزی تسمیه اولنان «سایما» کولی ایله «فین‌کورفزی» آره‌سنده قازیلمش اولان بو قانال فینلاندیانك داخلنده‌گی برچوق شهرلرنی بالطق دگزی‌ایله برلشدره وآنلرنك طاوار ویاصاغان نرسه‌لرینی اوچوز اولان دگز یولی ایله چیتکه چغاررغه یگللك بیره‌در. دگز بویلرنده‌غی شهرلر آره‌سنده غایت تیز هم منتظم حرکت‌ایته طورغان برچوق کچکنه پاروخودلریوری وبونلر «سایما» کولی ایله‌فینلاندیانك یوره‌گی اولان ایچکی شهرلرینه قدر بارالر. فینلر بو صو یوللرینه غنه قناعت ایتمگانلر. بلکه مملکت‌نك اچنده‌گی صاکغراوراق‌برلرنی معمور شهرلرگه ودگز بویلرینه طوتاشدرر ایچون بر چوق طاش

یوللر وتیمر یولل‌ری‌ده یاصاغانلر . فینلاندیا کبی غرانیت طاشی ، کول وباتاقلقدن عبارت‌اولان مملکت‌ده تیمر یول یاصاوی‌فوق العاده‌مشکلدر. شولای بولسه‌ده فینلر بو مشکلاتقه قارشو کوکره‌ك کیروب اوزلرینگ تیمر یولل‌رینی هر سنه آرتدره بارالر .

فینلاندیانگ دڭز سوداسی کیتدکجه ترقی ایتمکده‌در . حاضرگی حالده (١٨٩٩ نجی ییللرده) هر سنه فینلاندیا گه کیلگان هر تورلی پاروخودلرنگ مقداری ٨ مڭ مقدارنده اولوب بوندن کیتکانلریده شونڭا یقیندر. بو پاروخودلر ایله فینلاندیا گه زاغرانیتسه‌دن ٣٠ میلیون صوملق چامالرنده‌طاوار کیله‌واوزلرندن‌کیتکان طاوارنڭ مقداری هم شونڭارغه آزطوله‌یدر.

فینلاندیادن چیتکه الڭ کوب چغاریله طورغان نرسه‌لر : آغاچ وآغاچدن حاصل ایدیلان صومالا ، دگت ، پوطاش وکومور کبی شیلردر .

بو دڭز سوداسندن باشقه « لادوغا » کولی هم پتربورغه کیله‌طورغان تیمر یولی واسطه‌سیله فینلاندیاروسیه‌ایله‌بایتاق‌زوردرجه‌ده قوری یول سوداسیده ایتمکده‌در . روسیه‌دن فینلاندیا گه کیته طورغان ١٥ میلیونلر صوملق اونغه قارشو فینلاندیانك اوزندن روسیه گه آت، صویم حیوانی، طاش، آغاچ، صیر ، مای، بالق، آو ایتی، گومبه وجیلاك کیله‌در .

فینلاندیاده اهالیسی کوب اولان پك زور شهرلر یوقدر . بعض برشهرلری استثنا ایدلدکده فینلاندیا شهرلرینڭ کوبسی زور آوللرغه اوخشی : بونلر هر وقت طنچ ، طاوشسز ، لکن غایت تمیز واوڭغای یاصالغان بولالر. فینلاندیا شهرلرینڭ الڭ بیوگی والڭ گوزلی «هلسنغفورس» بلده‌سیدر. بونده پك گوزل‌بنالر ، باغچه‌لر، پارقلر هم دارالفنون وکوب کتابلی مکمل کتبخانه بار. بو شهرنڭ سوداسیده زوردر. هلسنغفورس بلده‌سی دڭز طرفندن، غایت محکم

«سؤیابورغ» اسملی بر کرپیوست‌ایله محافظه اؤلونمقده‌در. تجارتجه فینلاندیانڭ ایکنچی‌درجه صانالمقده‌اولان شهرلرندن بریسی«ؤیبورغ» بانده‌سی‌اولوب بونڭ‌الڭ باشلیچه تجارتی پتربورغ ایله‌در. فینلاندیا نڭ زور بازارلرندن وتجارتجه اوچنچی درجه‌ده اولان شهرلرندن بریسی پك اسکی‌دن قالمه «آبو» بلده‌سیدر. بوشهرنڭ الڭ باشلیجه اخراجاتی آغاچ والڭ باشلیجه ادخالاتی فینلاندیا فابریقه‌لری ایچون حاجت اولان مامقدر. بو شهرده تورلی کیمه‌لریاصالا طورغان بیوك بر صناعتخانه هم واردر. «اوله‌یابورغ» و «تاممیرفورس» شهرلریده فینلاندیانڭ‌مشهور بلده‌لرندن صانالمقده اولوب برنچیسینڭ آغاچ، صومالا ودگت تجارتی پك زور وایکنچیسینده هر تورلی زاودلر، قماش وچوار کاغد فابریقه‌لری کوبدر.

فینلرنڭ حصه‌سینه طاشلی و برکتسز طوفراق ایله قاطی هوالی بر اقلیم تیگانگه کوره بونلرنی «طبیعتنڭ‌اوگی بالاسی» دیب‌آتیلر. فقط بونلر اوزلرینڭ هیچ بیتمز توکانماز صبرلری وفوق‌العاده اولان غیرت ومتانتلری سایه‌سنده، هر تورلی آغرلقلرغه تحمل ایده‌رك مملکتلرینی شویله بر حالگه کیترمشلردرکه: حاضرنده بونڭ‌هر طرفنده معمور، منتظم واوڭغایلی یوللر، یخشی حیوانلر، اولن‌گه بای اوتلاقلر، گوزل بولونلر واولدقچه بای هم برکتلی ساچو یرلری‌در. بونڭ ایله‌گنه قناعتلنماینچه فینلر بر طرفدن همیشه اوزلرینڭ اورمانلرینی طازارتالر: باتاقلقلرینی کیبدره‌لر، هنر، صناعت وتجارتلرینی ترقی ایتدره‌لر وایکنچی طرفدنده خلق آره‌سینه پك قوتلی علم ومعرفت طاراتوب بو فقیر مملکتنك بایلق وسعادتنی آرتدرالر.

مترجم طرفندن :

« بیوك انسیقلوپه دیه »دن، « قاموس الاعلام » دن وباشقه یراردن آلونه‌رق فینلاندیا حقنده دخی بونده بر نیچه معلومات علاوه ایدلدی .

فینلاندیانڭ یری ۳۷۹ مڭ ۴۹۵ مڭ کیلومتره مربعی واهالیسیده ۱۹۰۰ نجی سنه‌ده‌گی حسابغه کوره: ۲ میلیون، ۶۷۳ مڭ ، ۲۰۰ جاندن عبارت اولوب بر کیلومتر و مربعنه ۸ کشی توشمکده‌در. ۱۸۹۰ نجی ییلده‌غی حسابغه کوره : فینلاندیا اهالیسی‌نڭ یوزده سکسان آلتیسی فین، یوزده اون اوچی شۋید خلقی اولوب یالـگز یوزده‌بر نسبتنده گیسی گنه باشقه خلقلر وشونلر جمله‌سندن روسلردر . بو حسابغه کوره: فینلاندیاده‌غی روسلرنڭ مجموعی ۵،۷۹۵ کشی‌در. فینلاندیا گه چیتدن کرتلگان نرسه‌لرنگ الڭ باشلیجه‌لری: آشلق، شکر، قهوه، کروسین وباشقه هرتورلی آشاو اچو هم زاود وفابریقه‌لر ایچون تیمر طوفراغی، تیمر وسائر اشلانمگان نرسه لردن عبارت اولوب ۱۹۰۰ نجی سنه ده‌گی حسابغه کوره : بو چیتدن کرتلـگان نرسه‌لرنگ مقداری ۲۰۷ میلیون مارقلق واوزندن چغارلغان نرسه‌لرنڭ مقداری ۱۷۰ میلیون مارقلق اولمشدر . (مارق فینلاندیا آقچه‌سی اولوب روس حسابیله ۳۷ کاپکدر .)

فینلاندیانك اهالسی، جنسیت، لسان ومذهبلری:

فینلاندیانڭ اهالیسی روسلر ایله اسقاندیناولرنڭ اورته‌سنده اولوب، بو ایکی جنسنڭ گاه برینه وگاه دیگرینه تابع اوله گلدیکلری حالده، بونلرنڭ هیچ بریله مناسبت وقرابت جنسیه‌لری اولمیوب «عرق تورانی» دن «فینوا» جنسینه منسوبدرلر وبرنجی درجه‌ده «لاپون» لر و «ساموید» لر وایکنجی درجه‌ده مجارلر (وینگرلر) تاتارلر وباشقه «توران» قوملری ایله مناسبتلری واردر.

فینلاندیالیلرنڭ وعلی الخصوص بو مملکتنڭ جنوب غربی جهتنده ساکن اولان وسائر فینوالرنڭ جمله‌سندن زیاده نسللرینی محافظه ایتمش اولان «تاواست» لرنڭ سیمالرنده وبدنلرینڭ شکلنده مغول عرقنه مخصوص علامتلر موجود اولوب، یاکاق سویا کلری چیقنتیلی باشلری یومری وکچکنه، آغزلری زور، صقاللری سیرەك، بویلری قصقه، سویا کلری قالین اولادیغی کبی، طبیعت جهتنجه دخی، بتون اقوام تورانیه افرادی کبی آغیر وکولمز چهره لی، تلاشسز، هر ایشنی تقدیرگه طابشرر وشونڭ ایله برابر چالیشقان وناموسلی آدملردر. یالڭز کوزلریله صاچلرینڭ توسی، باشقه خلقلرغه قاتناشولرنمی، یوقسه اقلیم وهوانڭ اقتضاسندنمی، هر نه‌دن ایسه‌ده عرق تورانی نڭ خلافنه اوله‌رق، اکثریت اوزره صاری‌غه مائل وبعضا بتونلای صاری اولور.

فینلاندیالیلر ٥ قسم‌گه منقسم اولوب، الڭ خالصلری اولان مذکور «تاواست» لرنڭ شمالنده «بوتنی» کورفزی ساحلنده «قواق» ویا «قیان» لر، الڭ شمالده «لاپون» لر، شرق جهتنده «قارلیان» لر، جنوب شرقی جهتنده «اینغر» لر بولنیور.

بو بش قومنڭ سویلدکلری لسانلر بیننده بر قدر فرق وار ایسه‌ده، جمله‌سی بر لساننڭ شعبه‌لری اولوب، بربرلریله پك ایی آڭلاشورلر. سیماجه مغول عرقنه الڭ ازیکزه بانلری «قارلیان» لر اولوب،

بونلرنڭ برون ، آغز وکوزلری دوزگون اولدیغی کبی ، بویلری دخی اوزون وقامتلری اولدقچه لوندانه‌در .

فینلاندیالیلر اسکیدن اسوچلیلرنڭ تحکم سیاسی وادبیلری آلتنده بولنوب ، اسوچ لساننده تعلیم وتعلم ایدرلر ایسه‌ده ، برر عصردن بیرلی اوز لسانلرینی ترقی ایتدرمك هوسینه دوشوب ، بر طاقم اسکی شعرلرینی جمع ، وبر خیلی غزته لر ، ژورناللر وادبی موقوت رساله‌لر نشر ایتمش ومکتبلرده درس اوقتونی اوز تیللرینه چویرمشلردر .

فینلاندیالیلرنڭ تیللری آهنکلی وشعرگه مساعد اولوب ، اوزلرینڭ دخی شاعرلككه هوسلری واردر .

فینلاندیالیلر سائر فینوالر ایله برابر یقین وقتلره کلنجه‌یه قدر مشرك اولوب ، اون ایکنچی قرن میلادیده اسوچ قراللرندن «أریق» بونلرنی جبرا خرستیان ایتمش ایسه‌ده ، پك طاراو بر حالده یشادقلرندن خرستیانلق اعتقادی اوزلرینه اوگره‌دیله‌میوب ، بونلر بویکی دیندن اوگره‌ندیکلری آز بر نرسه‌لرنی اسکی اعتقادلری ایله براشدیره‌رك ، عتقادات قدیمه‌لرندن بسبتون واز کچمامشلردر ، بعده اسوچلیلر ایله برابر پروتستان اولمشلردر . رسما پروتستانلقدن باشقه مذهب طانیمیورلر ایسه‌ده ، غایت آز برمقداری روسلرنڭ پراوصلاونی مذهبنه تابع وآره‌لرنده لر نیچه یوز قاتولیكده واردر .

فینلاندیانڭ یالڭز جنوب غربی پوچماغی زیاده‌جه مسکون اولوب ، آنده برمربع کیلومترو باشینه ۱۶ کشی توشسه‌ده ، شمال جهتنده آنجق بر مربع کیلومترو باشینه بر وبعض طرفلرنده ۷-۸ کشی توشه‌در . شونڭ ایله برابر فینلاندیا اول عرضده بولغان یرلرنڭ اڭ صووغی اولدیغی حالده ، اڭ زیاده مسکونیدر . بو مملکت یوز سنه‌دن بیرلی غوائل ووقوعات سیاسیه‌دن سالم اوله‌رق راحت یشاب وزراعت ، تجارت ، معارف ومدنیتده ترقی ایدوب ، خلقی فوق العاده

آرته‌قلدر. ۱۸۲۰ نجی سنهٔ میلادیه‌دن بیرلی خلقی‌نڭ مقداری ایکی قات آرتقان، حالبوکه چیتدن فینلاندیاگه‌کیلوچیلر یوق حکمنده اولدیغی حالده، فینلاندیادن پتربورغه، روسیه‌نڭ باشقه طرفلرینه وآمریقاغه بایتاق مقدارده اوزلری کوچمکده‌درلر.

احوال تاریخیه‌سی: — معدنلرنڭ ایجادندن اول یعنی انسانلر طاشدن قورال وآلتلر استعمال ایتدکلری زمانلرده، کرهٔ ارضنڭ شمال جهتی نڭ «برودت دوری» اولمغله، فینلاندیا واول عرضده بولنان یرلر بوزلرنڭ آستنده بولندیغندن، بعده بوزلر چیکلوب،کشی‌لر طوررلق بر حالگه کلدیگنده، الڭ اول‌طورر‌غه باشلاوچی خلق‌حاضرگی فینوالردن عبارت‌می؟ یوقسه باشقه بر قوم‌می بولنمش اولدیغی آیرم آچیق بیلنمامکده ایسه‌ده، «آریا» قوملرینڭ آسیای وسطی‌دن یاوروپاغه هجرتندن اول بو قطعه‌نڭ باشقه طرفلرنده دخی اقوام تورانیه بولنمش اولدیغی مظنون اولدیغنه نظراً، فینلاندیا جهتنده دخی،اسکیدن‌فینوالر ویا اقوام تورانیه‌دن دیگر بر قوم بولنه‌مش اولمه‌سی ملحوظدر. هرحالده اسکان تعبیری بورادە پك مناسب اولمایوب، آسیا افطار شمالیه سنده بولنان اقوام وحشیه‌نڭ اسکی‌دن بیرلی، بوزلر مساعده ایتدکجه، آو آولابه‌رق وبالقچی لق ایده‌رك، بوتنی کورفزینه قدر ایلرولمش: واورادن دفعاتله اسوچ وپروسیه سواحلنه دخی کچه‌رەك، گاه آوچیلق وبالقچی‌لق وگاه یغما کُرلك ایتمش اولدقلری آڭلاشیله‌در. بو حال پك چوق زمان دوام ایدوب، آنجق فینوالر مرورزمان ایله تجاوزقوتنی غائب ایده‌رك ، فینلاندیانڭ ساحل وکوللرنده بالق ، اورمانلرنده آو آولامق ایله قناعت ایتدکلری حالده، روسیه‌ده‌گی اسلاولر ایله اسقاند بناویا شبه جزیره سنده کی « تو تون» لر بونلرنی راحت براقمایه‌رق گاه‌بونلر،گاه‌آنلر فینلاندیاگه تجاوز ایتمگه باشلامشلر ایدی.

اون ایکنچی قرن میلادیده فینلاندیالیلر هنوز وحشیلك حالندن قورتیله میوب، آو وبالق ایله کوچبه حالنده یاشارلر ایدی. قرن

مذکورده اسوەچ قرالی «أریق» بونلرنی جبرا خرستیان ایتماکچی بولوب، شول تاریخدن اعتبارا اسرەچلیلرنڭ باشده «آبو» قصبەسنی وبعده فینلاندیانڭ اوتەسنده بیریسنده بعض قلعەلر تأسیس ایدەرك بو مملکتنی تحت ضبطغه آلمشلر وفینلاندیالیلر اسوەچلیلرگه بافەرق، آنلر شیکللی ایولر وآوللر تأسیس ایله یرلشوب، زراعتله مشغول اولمغه وهر خصوصده اسوەچلیلره تابع اولمغه باشلامشلر ایدی. اسوەچلیلر ایله روسلر آرەسنده آرەسی اوزولمگان صوغشلر وقتنده، فینلاندیا آرەده بولنوب، نهایت شرق وجنوب شرقی جهتی روسلر قولینه کچمش ایدی. «بیوك پترو» فینلاندیانڭ روسیه گه تابع اولان «اینغریه» خطه سنده پتربورغنی تأسیس ایله پایتخت اتخاذ ایتدکدنصکره، روسلر فینلاندیانی بتونلای اوز قول استلرینه آلورغه احتیاج حس ایدوب، نهایت ۱۷۰۹ نچی ییلده اسوەچلیلر ایله ایتدکلری محاربەده قزاندقلری غالبیت اوزرینه، بو مملکتنی روسیه گه قوشمشلردر.

آنجق فینلاندیا اسوەچلیلرنڭ قول آستنده وقتنده، قرال خاندانی افرادندن بعضیلرینڭ نامنه بیوك دوقەلق صورتنه افراغ اولنەرق، او صورتله اداره اولنمقده بولنمش اولدیغندن، روسیه ایمپراطوری دخی صورت اداره گه خلل کیترمیوب، یالکز کندینی بیوك دوقه (ۋیلیکی کناز) طانیتمش واولدن اوزینڭ تحت حکمنده بولنان شرق وشرق جنوبی جهتلرینی دخی فینلاندیا گه ترك ایلامشدر.

«قاموس الاعلام»

A. C. S. S. R. Казан
Ленин исемендәге үзәк китапханәсе
ТНР КІТАР SAKLAU СRNb

صحیفەلربز
t.me/sehifeleribiz
www.g2kzn.org/sehife
u.u8686@gmail.com